

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: gazeta.zamankbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ВРЕМЯ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАБАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТЮБЕШИУЛЕ

Сёлешиуню ёзек темасы – суу бла жалчытыуну регион программаларына кырал болушлукъ тапдырыу

Москвада РФ-ни табийгъат байлыкълар эм экология министри **Дмитрий Кобылкин** бла КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков** суу бла жалчытыуну регион программаларына кыралны жанындан не болушлукъ этилирге боллугъуну юсюнден сёлешгендиле.

Тюбешиуде айтылгъаннга кёре, Россейни Табийгъат байлыкълар эм экология министрствосунда республикагъа «Таза суу» федерал проектни юсю бла эмда элени комплексли айнытыуну программасына тийишлиликде кышакъ болушлукъ берилгенде онуоугъа кьарала турады. Ол ахчаны суу бла жалчытыуну муниципал системаларын аз-аздан жангырта барыуугъа, жангы суу ысла тартыргъа, эскилерин алышындырыргъа, элде бла шахарада жашагъанла таза суудан кытылыкъ сынамазча этиуге кьоратыргъа белгиленеди.

Бюгюнлюкде федерал араны

болушлугъуну эмда жер-жерли самоуправленияны органларыны тийишли мадарла этгенлерини хайырындан республиканы талай районунда суу кытылкъдан кайтулургъа онг чыкыгъанды. Инженер инфраструктура объектиге бла суу ысланы 26 километрден асламына тынгылы ремонт этилгенди, жабылып тургъан 4 скважина ачылгъан-

ды, дагъыда 48-си жангыртылгъанды.

Тюбешиуню ахырында Дмитрий Кобылкин Къабарты-Малкъаргъа «Экология» миллет проектни регион кесегине кийирилген эмда башха башламчылыкъланы да жашауда бардырыгъа кьолдан келген себеплик этиллигине ышандыргъанды.

Малкъар драма театры, башха маданият объектлени юслеринден да баргъанды сёз

КЪМР-ни Башчысы **Казбек Коков** Москвада РФ-ни культура министри **Владимир Мединский** бла тюбешгенди. Ушакъгъа Россейни Культура министрствосуну инвестицияла эмда ырысхы жаны бла департаментини директоруну орунбасары **Павел Карташев** да кьатышханды.

РФ-ни Культура министрствосунда тюбешиуню кезиуню сёз Къулийланы Къайсын атлы Малкъар кырал драма театры юсюнден да баргъанды. Владимир Мединский ол мекам бла байламлы ишлеге ахча бёлюнюрге боллугъун айтханды. Андан сора Нальчикде «Театрланы къаласы» миллет араны кзурулушун ахырына жетдириуню онгларына да кьаралгъанды.

Ол кюн дагъыда регионну маданият хазнасына санал-

гъан «Победа» кинотеатры жангыртыуну юсюнден да сёлешингенди. Аны мекамы Нальчик шахар округну муниципал иелигиндеди. 2016 жылда анга от тошюп, объектни баш кесеги жарасуз болгъанды.

Ушакъны кезиуню фехмулу жаш тёлню чыгъармачы башламчылыкъларына бла проектлерине себеплик этиуге, узакъ элдеде жашагъанланы маданият учрежденияла бла толуракъ жалчытыугъа энчи эс бурулгъанды. Бюгюнлюкде Къабарты-Малкъарны районларында алты маданият юню кзурулушун бардырыу эмда жангыртыу ишле бошала турадыла. Сегиз муниципал кзурулуугъа бла искусстволаны 23 сабий школуну шёндюгю музыка оборудовани алыннганды.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствосуну пресс-службасы.

ПАРЛАМЕНТ

КЪМР-ни Правительствосуну Председателини кандидатурасы кёргюзтюлгенди

КЪМР-ни Парламентини президиумну кезиуню жыйылыуунда «КЪМР-ни Башчысыны «Къабарты-Малкъар Республиканы Правительствосуну Председателини салыргъа ыразылыкъ берилгенде юсюнден» тилегин» сюзгендиле.

спубликаны оноучусу **Казбек Коков** законла чыгъарыуу органнга премьер-министрге **Мусукланы Алийни** салыргъа ыразылыкъ берилгенде тилекни кёргюзтгенди.

КЪМР-ни Парламентини ыйыккыны ичинде республиканы оноучусуну кандида-

Егорова президиумну кьарауна **Наталья Фокичеваны** КЪМР-ни Парламентини Аппаратыны башчысыны кзулугъуна кёргюзтгенди. Спикер аны кзурау эм башчылыкъ этиу хунери болгъанын чертгенди:

- Наталья Хасановна сынаулу, билимли адамды, аны Аппараты ишин бийик даражада бардырыгъа битеу онгу барды. Ол Парламентини Аппаратында республиканы законла чыгъарыуу баш органы кзуралгъан кезиуден бери ишлегени, аны битеу бёлюмлерини энчиликлерин ангылагъаны уа бютунда магъаналыды. Бу ишни жашырынлыкъларын да тынгылы биледи ол – бешинчи чакъырылууда Наталья Фокичева КЪМР-ни Парламентини Аппаратыны аллында салынган борчланы бийик даражада толтургъанды, - дегенди Татьяна Борисовна.

Депутатла Наталья Фокичеваны бу кзулукъгъа бирча тийишли кёргендиле эмда анга ишинде жетишимле тежегендиле.

Жыйылыуда дагъыда федерал законланы проектлерине да кьаралгъанды. Алада борчлу халда медицина страхованияны, «ЭРА-ГЛОНАСС» информация системаны, кёп сабийли юйорлеге кырал болушлукъну, политика партияланы ишлерини юслеринден баргъанды сёз. Профильли комитетле сюзгенден сора президиум РФ-ни башха субъектлерини законодателный башламчылыкълары да тинтгенди.

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Спикер **Татьяна Егорова** КЪМР-ни Конституциясына тийишлиликде, Правительствону таматасын КЪМР-ни Башчысы Парламентини ыразылыкълары бла кзулукъгъа кьабыл кёргенин белгилегенди. Быйыл 9 октябрьде ре-

турасын сюзгенди. Тилек депутатлагъа шагъарей болургъа берилгенди эмда бу соруу Парламентини пленар жыйылыууну повесткасына кийирилгенди. Ол 15 октябрьде бардырыллыкды.

Регламентге тийишлиликде, Татьяна

Бизнирну

«ЗАМАНГА» жазылыуу башланганды

Хурметли жамауат!

«Заман» газетге 2020 жылны биринчи жарымына жазылыуу башланганды. Бу магъаналы жумушну сиз почта связыны къайсы бёлюмюнде да тындырыргъа боллукъсуз. Ахшы ишни болжалгъа салмагъыз.

Жазылыууну алты айгъа багъасы – 669 сом 13 капек.

Бизни индексибиз – 51532

КЪУААНЧЛЫ ИНГИР

Поэтни огъурлу бети, экрандан къарап, келгенлени жюреклерин жарытып тургъанды

Бу кюнде бизни республикада КъМР-ни халкъ поэти, РСФСР-ни М. Горький атлы къырал саугъасыны лауреаты, Социалист Урунуу Жигити **Алим Кешоков** 105-жыллыгына аталып, Россейни бла Къабарты-Малкъарны культура министрстволары бирге къурагъан «Намысны атлысы» («Всадник чести») деген халкъла аралы фестиваль барды.

Тюнене Нальчикде Музыка театрда юбилярга аталгъан адабият-музыка ингир ётгенди. Анга КъМР-ни Прравительствосуну Председателини къуллугун болжаллы халда толтургъан **Мусулланы Алий**, Парламентни спикери **Татьяна Егорова** эм башха къуллукъчула къатышхандыла. Анга Москвадан, Шимал-Кавказ федерал округдан, Къыргызстандан, Къазахстандан, Тюркден, Сириядан, Абхазия эм Юг Осетия республикаладан бла башха жерледен да къонакъла келгендиле. Президиумда олтургъанлары араларында КъМР-ни, КъЧР-ни да халкъ поэти **Зумакулланы Танзила** да болгъанды.

Къууанчлы ингирни Къабарты-Малкъарны культура министри **Мухадин Кумахов** ачханды. Ол ары келгенлени президиумда олтургъан къонакъла бла танышдырып, сёзю КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны таматасы **Мухамед Кодзоков** бергенди. Жамауатны поэзияны кезиулу къууанчы бла алгышлагъандан сора, Мухамед Мартынович республикага быллай магъаналы кюнде КъМР-ни Башчысы Казбек Кокковну «Всадник чести» атлы фестивалыны ишине къатышханлагъа, жерлешерине да аталгъан алгышлау къагытын окупгъанды. Анда бюгонюкде быллай жыйылуулары магъаналары уллуду, ала халкъла аралы шухълукъну кючлейдиле, деп айтылгъанды.

Ызы бла Мухадин Лялюшевич Алим Кешоковну жашау эм чыгармачылык жолуну юсюнден толудоклад этгенди. Кесини сёзю а: «Бизни юйлерибизде игиликни поэзияны айтылгъанлай турсун!» – деген сёзле бла бошاپ, кезиуно поэт, Россей эм тыш къыраллы саугъаланы лауреаты

Валерий Латынинге бергенди. Ол Алим Кешоков кеси да къуралыуна къатышхан Россейни Жазыучуларыны союзуну атындан сёлешгенди. «Ма быллай, «Всадник чести», «Белые журавли», «Пушкинская осень», «Перматовские дни» дегенча фестивалыла, ала аталгъан адамла да халкъланы бир бирге танытадыла, арада шухълукъ туудурадыла, биз бир юйор болуп

онгла ачадыла», – деп чертгенди.

Вячеслав Огрызко, «Литературная Россия» газетни баш редактору, газетни аны юсюнден жазылгъан номерин КъМР-ни халкъ поэти Зумакулланы Танзилагъа саугъа этгенди. Ызы бла Къабарты-Малкъарда быллай сейирлик фестивалыла къураугъа онг талдыргъанлары, кеслери да поэзияны сюйгенлери ючюн республиканы оючуларына ыразылыгъын билдиргенди.

Абхазияны келечиси **Геннадий Алания** уа быллай айтханды: «Уллу адамланы къаууму бизге, ызыларындал келгенлеге, поэзияны кенглигин ачхандыла. Ала хар бири да кеси аллына бир тау эдиле. Ол таула – Къулийланы Къайсын, Кешоков Алим, Расул Гамзатов, Баграт Шинкуба, башхала да, бир бирлери бла сёлеше билгендиле.

Мен Алим Кешоковну кесин да таныгъанма. Бир кере Сириядан келген къабартылы

жаш, юйдегиси уа бизден эди, бери келирге сюеди да, анга виза керекди деп, жол бермейдиле. Мен а Алим Пшемаховичге сёлешме. «Къалай?! Ата журтуна алай термилген адамны аллыны тыадыла?» – деп сейирсинеди, сора ол ишни олсагат къолгъа алып, эки кюнден ол жаш атабалары тургъан жерге келирча этеди. Ма аллай адам эди ол. Бирле ол къул-

лукълада болуп, поэзияны къойгъан эди, дейдиле. Ётюрюкдю! Поэзия аны босагъасындан кетмегенди».

Шимал Осетия-Аланиядан келген, **Мераб Зассеве**, музейини директору юбилярга атагъан назмуларын окупгъанды. Узакъ Къыргызстандан жол салгъан поэт **Айдарбек Сармамбетов**, журналны редактору, таулу халкъгъа ата журтундан салам айтып, сёзю алай башлагъанды. Анда жашагъан таулуланы бюгон да къыргыз халкъы иги бла сагъыннганын белгилеп, ол Алим Кешоковха ала берген бийик багъаны юсюнден да айтханды.

Къазахлы халкъны атындан а **Куньпияуу Кадырбек** сёлешгенди. Ол поэзияны байрамы халкъ байрамды деп, республиканы жамауатын, келген къонакъланы да аны бла алгышлагъанды. «Тюнене мен Хасанияда 16-чы номерли школда бол-

гъанма. Анда сабийле Алим Кешоковну назмуларын малкъар, къабарты, татар, орус тилде да айтхандыла. Мен да алагъа къошулуп, поэтни къазах тилде сёлешдиргенме. Нечик игиди ол! Биз барыбыз да бирча ангылайбыз дуняны!» – дегенди ол назму окупруну аллында.

Тюркде Башкъоркостанны келечиси болуп тургъан **Мызыланы Къаншаубий** а тюркюле Алим Кешоковну билгенлерин, сюйгенлерин да айтханды. Аны бла бирге анда кавказ поэтлени чыгармаларындан антология жарашдырыла тургъанын да билдиргенди. Ызы бла тюрк тилде Алим Кешоковну назмусун окупгъанды. Ол урушну юсюнден болгъанлыкъгъа, аны бюгондеде магъанасы таркъаймай тургъанын да белгилегенди.

Ставрополь крайдан келген **Хызыр Тохтамышев** а, техника илмуланы доктору, профессор, аны бла бирге назмуку да: «Адамгъа, ол не бек бай болса да, тин хазнасыз жашагъан къыйынды. Аны уа бизге бизни жаныбызны тазалагъан, кесибизни да иги этген поэзия береди», – дегенди.

Ызы бла фестивалыны концерт программасы баргъанды. Анда КъМР-ни сыйлы артисти **Жанна Тхашугова**, **Фатима Хавпачева**, **Гергюкъланы Азнаур**, КъМР-ни сыйлы артисти **Жулабланы Тахир**, **Азамат Хамурзов**, юбилярга аталгъан эришюде хорлагъан сабийле, башхала да назмула окупгъандыла. Алим Кешоков а чыгармаларын экрандан айтханды. Аны огурлу бети, андан къарап, келгенлени жюреклерин жарытып тургъанды.

Къууанчлы ингирде кеп аруу жыр да айтылгъанды. Аланы КъМР-ни халкъ артисткасы **Ольга Сокурова**, **Жаболаны Замира**, **Оксана Хакулова**, **Роксана Коческова**, КъМР-ни сыйлы артисти **Мадина Мамбетова**, **Тимур Гуазов**, «Бэрабе», «Феникс» ансамблье айтхандыла. «Кабардинка» атлы къырал академия ансамбль а сахнагъа кеп кере чыкыгъанды.

МУСУКАЛАНЫ Сакитай.
Суратла **ТОЛГУРЛАНЫ** Камалныдыла.

ХУРМЕТЛЕУ

Асыллыгъын эсгергендиле, назмуларын окупгъандыла, гюлле салгъандыла

Тюнене Нальчикде Алим Пшемахович Кешоковну эсертмелени гюлле салынгъанды. Аты Къабарты-Малкъарда угъай, андан тышында да белгиле жазыучуну хурметлерге кёпле келгендиле. Аланы араларында Къазахстандан, Къыргызстандан, Тюркден, Юг Осетиядан, Абхазиядан, Дагъыстандан, Чеченден, Къарачай-Черкесден, Ин-

министрини къуллугун толтургъан **Мухадин Кумахов** ачханды. Ол жыйылгъанлагъа жюрек ыразылыгъын билдиргенди. Ызы бла сёзю Китапны сюйгенлени биргиуноно башчысы **Наталья Шинкарёва**га бергенди. «Былайгъа жыл сайын кеп адам келип, Алим Кешоковну эсгердиле, гюлле саладыла, дегенди ол. Аланы араларында

этеди. Жылла озарла, биз кетербиз, жаны тёлюле келирле, ала аны чыгармачылыгъын, гражданд кез къарамын да сакъларла, андан ары ётюрюрле. Ол жазгъан сёзле, не къадар заман ётсе да, жашауда кеслерини тийишли жерлерин тапханлай турлукъдула. Ол а бек уллу ишди».

Къабарты-Малкъарны халкъ поэти **Гуртуланы Са-**

билетин да мында угъай, юйюме келип бергенди. Анга сылтау да бар эди. Ма ол затлары ючюн акъсакългъа уллу хурмет эте, къабартылы жазыучуланы назмуларын малкъар тилге кёчюрюп, ючюмлюк чыгаргъанма, кесим да назму жоралагъанма», – деп, аны малкъар тилде окупгъанды.

Профессор **Адам Гүтов** да сёлешюмюн бурунгуланы акыпман сёлери бла башлагъанды. «Императорла, патчахла да кетедиле, художникле уа къаладыла. Суратлау сёзю, культурада башха художниклени да атларын, чыгармаларын сакълангъан, билген къадарда биз кесибизни маданиятыбызны тас этерик туюлюбюз. Алай, жарсыугъа, арт заманлада жашауны ырыксы жанына бютюн жан атабыз.

Болсада биз поэтлени, художниклени эсертмелерини къатына келип сюеле эсек, ол ырыксы жанын тап эте, ниет культураны да унутмагъаныбызны шагъатды. Келир заманлада да быллай жыйылып, кесибизни айтхылыкъ адамларыбызны эсгере турсакъ, бизни

миллеттерибиз, ниет байлыгыбыз да тас боллукъ туююлдюле», – дегенди ол.

Мухадин Кумахов а быйлыгы жыл энчи болгъанын эсгергенди, жылны ахырына дери Мечиланы Кязимге, Бекмурза Пачевге, Зубер Тхазитовха, сёзюс, бизни айтхылыкъ поэтсабыз Зумакулланы Танзилагъа да жоралангъан ингирле боллукъларын билдиргенди.

Чегем районну жержерли самоуправление советни председатели **Хасанш Одижев** а Алим Кешоков аланы районда

туугъанына анда жашагъанла ёхтемленгенлерин айтты, аны чыгармачылыгыны юсюнден да бир къауум шартла келтиргенди.

Ол кюн школчула поэтни назмуларын орус эм къабарты тилдеде айтхандыла. Ахырында алайгъа келгенле эсертме гюлле салгъандыла, андан сора Къабарты-Малкъар къырал университетте баргъандыла. Анда студентле бла тубешгенден сора Шалушкагъа атлангъандыла.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

гүштиядан, Шимал Осетия-Аланиядан, Ставрополь крайдан, Москвадан белгиле поэте бла прозакиле да болгъандыла.

Алайда башлангъан митинги КъМР-ни культура

школчула да болгъанлары къууандырады. Нек дегенде ол шарт закый жазыучу кесини жашауун, инсанча, къырал къуллукъчуна, айтхылыкъ жазыучуна бош ётюрмегенине шагъатлыкъ

лих а Алим Пшемахович кёплени эслеринде керти адамча къалгъанын чертгенди. «Ол манга кеси сёлешип, къолайлыгымы, къалайлыгымы да соруучу эди. Манга жазыучуну

ЭСЕПЛЕ ЧЫГЪАРЫУ

Фестиваль бийик даражада ётгенди

Налчикке кинону эмда телевиденияны «Кьонакьла» деген 13-чю Шимал Кавказ ачыкь фестивалы кесини бу жолгъу ишин бошаганды. Аны кьуу-

октябрьде бардырылганды. Кеси да культуролог, журналист эмда бу фестивалны кьурау гъа кыйын салгъан, аны президенти да болуп тургъан Сулиета Ку-

да эришиуге кьатышхан фильмлеге кьарарча онгла кьуралгандыла. Журини келечилери КьМКЪу-да бла СКГИИ-де мастер-классла да бергенди. Искусстволаны институтунда уа художестволу фильмле энчи халда кьргюзютгенди. Киновед эмда сценарист Индира Черджиева жамаутха «Сказание о храбром Хочбаре» деген кинон баям этерге суйгенди. Ол «Ленфильмде» Расул Гамзатовну чыгъармасына кере салыннганды.

СССР-ни кьырал саугъасыны лауреаты, Туркмен ССР-ни халкь артисти Ходжакули Нарлиев «Манкьуртну» кьргюзтгенди. Ол а 1990 жылда Чингиз Айтматовну жазгъанларына тийишлиликде алыннганды.

Алай бла Шимал Кавказ фестивалыны Гран-при «Отец и сыновья из Кротова» деген фильмге берилгенди. Режиссёрла Валерий бла Евгений Соломинле бу чыгъармада Сибирьде атылып кьалгъан узакь элчикде жангъылай жашагъан фермер Василий Абрамовну юсюнден хапар-

лайдыла. Бу кино он жылны ичинде алыннганды. Кьарындашла премиялары, ол а жюз минг сомду, жангы монтаж оборудовани алыргъа кьоратырыкъларын билдиргенди.

«**Кьонакъланы**» кьурау комитети быйыл дагъыда бир Гран-при тохташдырганды. Ол Сулиета Кусова атлы болукьду. Бу саугъаны уа Кьыргызстандан келген режиссёр гъа «Устаз» фильми ючюн форумну бусагъатдагы башчысы Элана Кусова бергенди.

«Маданият эмда искусство» номинацияда уа режиссёр Дмитрий Семивратовну «Импери балета» деген иши белгиленгенди. «Телевизор фильмле эмда программала» бёлумде уа эм игиге «Хождение по мукам» кино саналгъанды. Аны авторлары Владимир Василенко бла Альберт Самойловдула. «Юйор эмда жамаут-кесегинде уа Айназ Турдуматованы (Кьыргызстан) «Узакьлыкь» деген чыгъармасы сайланнганды.

«**Ийнанмакълыкь** эмда мурат» ызда

уа «Жалгъан солуу» деген фильм хорлагъанды. Аны Галина Леонтьева салгъанды. «Озгъан эмда келлик заман» урумда экеулен энчилленгенди. – Павел Фаттахудинов бла Берик Жаханов. Биринчиси «Россейни юсюнден партнёрулукъларында бардырылганды. Анда айырмалыгъа уа 70 эмда 100-мингсомлукь призле берилгенди.

лугъун болжаллы халда толтургъан Асанланы Алим, жарыкъландырыу, илму эмда жаш тёлню ишлери жаны бла министрни орунбасары Ирина Шонтуква, спорт министрни орунбасары Аналаны Аслан, бирси ведомстволаны келечилери алгъышлагъандыла.

Бу жол форум КьМР-ни Башчысыны бла Правительство суну тутхулукь этуилери эмда РФ-ни Кинематографистлерини, Журналистлерини союзларыны, республиканы Культура министрствосуну, Кавказны халкъларыны россейли конгрессини партнёрулукъларында бардырылганды. Анда айырмалыгъа уа 70 эмда 100-мингсомлукь призле берилгенди.

ТРАМЛАНЫ Зухура.

анчлы халда жабылыу озгъан ингирде уа жюри конкурс номинацияда хорлагъанлары эмда Гран-при алгъанлары атларын белгили этгенди.

Эсигизге салайыкь, сагъынылгъан форум Кьабарты-Малкьарны ара шахарында 5-9

сова-Чухону хурметине жораланнганды. Анга Сербиядан, Кьазахстандан, Кьыргызстандан, Эстониядан, Абхазиядан эмда Россейни аслам регионундан 368 заявка берилгенди, аладан а 56-сы сайланнганды.

Беш кюнню ичинде Кьырал концерт зал-

ЫСПАСЛАУ

Журналистлеге – махтау эмда бюсюреу кьагъытла

КьМР-ни Жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлню ишлери жаны бла министрствосунда бу жолча кьп журналист бир заманда да жыйылгъан болмаз. Ала не хыйсапдан чакъырылгъанларын ангълата, ведомствону пресс-службасыны башчысы **Тимур Арамисов** былай дегенди: «Сиз бизде бардырылгъан битеу ишени жамаутха заманында эмда тынгылы билдирип турасыз. Былтыр 300-ден артыкь сюжет, газет эм радио материалла басмалангъанларын билебиз. Ол

а бизни ишибизге уллу себепликди». Кьалам усталагъа КьМР-ни Жарыкъландырыу, илму эм жаш тёлню ишлери жаны бла министрни кьуллугъун толтургъан **Ауес Кумыков** да ыспас этгенди. «Мен сизни бла тюбеширге не заманда да ыразыма. Жолну узакьлыгына, кыйынлыгына да кьарамай, керек жерге сиз бизден алгъа жетип, блокнотларыгызыны, кьаламларыгызыны, фотоаппаратларыгызыны, камераларыгызыны хазырлап, сакълп туруучусуз.

Бизни ишибизни юсюнден асламлагъа дайым хапарлайсыз. Жамаут не бла жашагъанын, аны не зат жарыстханын, кез кьарамын да сизден билебиз», дегенди ол. Андан сора саугъалау башланнганды. Газетледе, радиода, телевиденияда ишлеген бир кьауум адамгъа министрствону бюсюреу кьагъытлары берилгенди. Алагъа тийишли болгъанлары араларында «Замандан» **Холаланы Марзият**, «Кабардино-Балкарская правда» газетден

Марьяна Белгорокова, «Горянкадан» **Байсыланы Марзият**, «Советская молодежь» газетден **Гульнара Чомаева**,

«Кьабарты-Малкьар» ГТРК-ны корреспонденти **Наталья Булат**, оператор **Тотрокланы Марат**, «КьМР-1» телекомпаниядан **Марьяна Долова**, **Анна Сурхайанова** да бардыла.

Ауес Кумыков саугъаланы бергенден сора, аланы алгъанлары дагъыда бир кере алгъышлап, журналистле мындан ары да тутхан ишлеринде жетишимли болурларын суйгенин билдиргенди, министрство бла байламлыкъларын бютюн кючлендире барлыкъларына ышанганын да айтханды.

Любовь АДИЛОВА. СУРАТЛАДА: (башында) Ауес Кумыков Холаланы Марзиятны саугъалагъан кези; (тубюнде) саугъалангъанлары кьаууму.

Банк

Тёлеу карточкала кёбейедиле

Жыл башлангъанлы Россельхозбанкны Кьабарты-Малкьарда бёлюму (РСХБ) 7 минг чакълы тёлеу карточка жибергенди. Алай бла бююнлюкде аланы саны 141 мингден атлагъанды. Бусагъатда финанс учрежденияны хайры бла иш хакъларын 200 жууукь организация алады. Аланы асламасы бюджетникледиле.

Банк клиентлерине тынч болур ючюн, банкоматланы санына да кьоша барады. Бююнлюкде республикада алай 43 аппарат эм 16 тёлеучю терминал ишлейдиле. Ол санда сатыуалыу комплексде 20 POS-терминал барды. Алада «Альфа –банкны», «Райффайзенбанкны», «Росбанкны» эм «Промсвязьбанкны» клиентлери да комиссиясыз ахча тешерге болукьдула.

Россельхозбанкны тёлеу картасы не жаны бла да тапды. Аны бла «Урожай» программагъа кьошулгъан а хар телегинден бонусла жыйлыкьды. Иш хакъларын бизден алгъанлагъа кредит да льгота бла бериледи, дейди банкны корпоративле бла ишлеген службасыны таматасы Альбина Ходова.

МАГОМЕТЛАНЫ Сулейман.

ЖОЛУГҮУ

«Изданиялагъа, алгынча, субсидия маталда себеплик ахча бёлюнюрюн излерикибиз»

Бу күнде республикада кинону бла телевиденияны «Кьонакъла» деген XIII Шимал-Кавказ ачык фестивалы бардырылганды. Аны бла байламлы республикагъа адамла кёп санда келгендиле. Алары араларында Россейни Журналистлерини союзуна правле-

район газетлени, журналланы редакторлары, корреспондентлери бла да тубешгенди.

Москвачы кьонакъ бла ушакъны кезиуонде анга асламлы информация органланы келечилери алары артыкъда къайгы этдирген соруула бергендиле. Аладан

хатасындан жазылгъанлары саны, тиражла да азайып бардыла, дегендиле.

Алексей Вишевецкий ол шарт битеу регионланы изданийларында ишлегенлени да жарысханларын эсертгенди, Журналистлени союзу аны уста билгенин, алай Россейни почтасына жукъ эталмагъанын айтханды. «Жыйылулагъа, аны кьой, фестивальлагъа, тубешиулеге чакъырсакъ окъуна, келмейдиле. Болса биз бош турмайбыз, Къырал Думагъа газетлеге бла журналлагъа, алгынча, субсидия халда болушлукъ ахча бёлюнюрча этиуно юсюнден башламчылыкъны хазырлай турабыз», - дегенди.

Тубешиуде сёз дагыда журналистлени кёллендириу, саугъалау, сыйлы атла беруу, алары социал жаны бла кьоруулау амалланы юслеринден да баргъанды. Чыгъармачы биригиуно башчыларындан бири ол иш эндиге дери да бардырыла тургъанды, мындан ары аны бютюн игилендириу мурат этилгенин билдиргенди.

ХОПАЛАНЫ Марзят.
Суратны автор алгъанды.

нини председателини орунбасары **Алексей Вишевецкий** болгъанды. Форуму программасы кыстау болгъанына да къарамай, ол КьМР-ни Журналистлерини биригиуно таматасы Шауаланы Разиятны чакъырууу бла, Басманы юнүнде республикалы эмда

бири Россейни почтасыны иши бла байламлы эди. Редакторла, бу махкеме жыл сайын изданиланы жаздыргъанлагъа алары жетдириу жаны жумушла ючюн багъаны кётюрюп тургъанына тарыкъгъандыла, анга бир мадар этер амал бармыды деп сөгъгъандыла. Аны

Байрам

Сейирлик, кьууанчлы эмда шуёхлукъ халда

Бу күнде Прохладный шахарда 254-жыллыгы бла байламлы байрам этгенди. Тёреде жюрюгенича, ол күндюз сагъат онда ара майданда башланганды. Кьонакълагъа деп анда къазакъ арбазла, предприятялары продукцияларыны, билим беруу эмда культура учреждениланы келечилерини чыгъармачылыкъ ишлерини кёрмючлери кьуралгъандыла, «Сюйген шахарым» деген ат бла мастер-классла да бардырыл-

Ол күнге шахарда талай жамауат тийреде эмда арбазла тапландырыу ишле бошалгъандыла. Кьууанчлы халда жангы фондан эмда спорт майдан да ачылгъандыла. Бу ишлеге инфраструктура эмда цифралы айнуу министрни орунбасары эмда кенгешчи Жамболат Гасташев бла Борис Балагов да къатышхандыла. Ала шахарчыла бла сёлешгендиле, жангы ачылгъан объектлени юсечилери оюмларын сурагъандыла.

гъандыла. Сабийлеге уа жубанырча эмда ойнарча кёп сейирлик майданчыкъ кьураган эдиле, деп билдиргендиле муниципалитетни администрациясындан.

Байрамгъа келген кьонакъланы арасында КьМР-ни Правительствосуну, Парламентини, Жамауат палатасыны, районланы бла шахар округланы келечилери да бар

эдиле. Ала кёрмючге къарагъандыла, кьууанчлы концертге да къатышхандыла. Аны кезиуонде уа талай предприятяны бла организацияны келечилерин сыйлы грамотала эмда Ыразылыкъ къагытла бла саугъалагъандыла.

Анда дагыда Прохладный шахар округуу бла Чечен Республикада Наурский район, Ставрополь крайда Курск район, Моздок район, Элбрус район эмда Бахсан шахар округуу бла арада байламчылыкъла жюрютюно юсюнден келишимлеге къол салынганды.

Культура эм солуу паркда уа «Малка сууда» деген төрели

фестиваль бардырылгъанды. Анга кьоншу регионладан, районладан эмда шахарладан келген коллективле номерлерин кёрнюзгендиле. Ара стадионда уа байрамны спорт кесеги этгенди: ветеранланы арасында футболдан турнир эмда женгил атлетикадан регионла аралы эришиуле.

Ол күнню ингири «Прохладный чыракъларын жандырады» деген байрам концерт бла башланганды. Анда Ирина Ракина «Magic Band» группасы бла кьараучуланы кёллерин кётюргенди. Ахырында уа кёкню тюрсюню фейерверкге жарытхандыла.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Белгилеу

Бёлюм аз-аздан аякъланып барады

Ыйык күн эл мюлкде бла жарашдырыууу промышленностьда ишлегенле кеслерини байрамларын белгилерикдиле. Халкъны аллында алары кьыйылары айтып айтмазча уллуду. Элбрус район арт заманлагъа дери бу бёлюмю болгъанга саналмагъанды. Аны эллери асламысы малчылыкъ бла кюрешгендиле. Алай промышленность бла кьурулуш бу тийреде тийишли жерни алгъандыла.

2000-чи жыллада уа халтюрлене башлагъанды. Промышленность бла кьурулуш белгилеуу сылтаула бла тохтагъандыла. Минги тауну тийресинде рекреация комплексини айнытуу кьолгъа алыннганды эмда туризмге энчи магъана берилгенди.

«та» эл мюлк предприятяе, 43 элли (фермер) мюлк эмда эллилене 2 443 болушлукъчу мюлкери ишлерин бардырадыла. Район администрацияны Ырыскы бла байламлы халла, жерни хайырлануу эмда эл мюлк жаны бла управленийсындан билдиргенлерине кёре, быйыл октябрь башлануу гъа киреуу эмда киреуу-кьудору битимледен хар гектардан 32,1 центнер алынып, битеу жерни алгъандыла. Техника битимледен 85 тонна, картофдан 2593 тонна, тахта кётетледен 2237 тонна алыннганды. Тирлиг а алыкъа жыйылып бошалмагъанды.

Малчылыкъ районда баш ишленде бириди. Ол сейир да туюлюду: тау жерледе тууарла бла кьойла ёсдюрюуу бла мындагы

Андан а эл мюлкге да кёбюрек эс бурула башланганды. Бюгонлюкде районда эртте заманлада Мусукаев атлы колхозча, «Элбрус» совхозча, «Былым» кьой мюлкча уллу предприятяла жокъдула, алай сабанчылыкъ бла малчылыкъ тозурап къалмагъандыла, арт жыллада, аладан алыннган продукцияны ёлчемине кёре, ала аякълана барадыла.

Бюгонлюкде районда эл мюлк жерле 46 минг гектардан асламдыла, ол санда сабанла, жайлыкъла, биченликле да 35 268 гектарны тутдыла. Прохладна районда ортакъгъа алыннган жерле бла бирге сабанлыкъла 1 629 гектаргъа жетедиле. Быйыл кюзлюк битимле 240 гектаргъа салыннгандыла. Аны иги кесегинде – 180 гектарда – будай, къалгъанында уа къара будай ёсдюрюлгенди. Жазлыкъландан 866 гектаргъа мирзеу эмда мирзеу-кьудору битимле – зынтых, горох, мирзеулюк нартых, жарпа, техника битимледен а чеплеу себилгендиле. Бир гектар а мал ашлыкълагъа бёлюннгенди. Андан сора да ёсдюрюледиле. Ала 472 гектар жерни тутдыла.

Арт жыллада районда «Жазаев» деген коллектив-фермер мюлк, «Лашку-

халкъ ёмюрледен бери кюрешеди. Бюгонлюкде битеу мюлкде да 15,2 минг тууар, ол санда 9,3 минг ийнек кечинедиле. Былтыр да алары саны аллай бир болгъанды. Кьойла бла эчкиле уа азайгъандыла, артыкъда элли (фермер) мюлкде.

Малчылыкъны продукциясыны ёлчемини жылдан-жылгъа ёсюп барады. Бусагъатда мюлкени битеу тюрлюлеринде да тууар эмда юй къанатлы этден 2356 тонна чыгъарылгъанды. Ол а былтырны бу кезиунден эсе 2,1 процентге асламды. Сютден а андан да кёп алыннганды – 16960 тонна, 5,3 процентге аслам.

Жылны ахырына дери сабанчылагъа бла малчылагъа алыкъа кёп жумуш тамамларгъа туюшерикди: тирликин жыйып бошаргъа, жерни сюрюрге, кюзлюк битимлени себерге, малчылыкъландан къошакъ продукция алыргъа, малланы ыстауатда кечиндириуно мадарларын этерге... Жарсыу гъа, мында жарашдырыууу производство жокъду, ала бек керек болуп турады. Бир-бир элдеде, артыкъда Былымда, хобустаны кёп ёсдюредиле, алай аны сатаргъа бирде кьыйын болуучуду. Битимни жарашдырыуу мадары этилсе, ол жарсыу да кетериллик эди.

Анатолий ТЕМИРОВ.

Шургулу дата

Баш дерс – биригип, мамырлыкны, тынчлыкны, келишиулукню кыаты сакылау

Тюрлю-тюрлю ОЮМЛА

Кыауыгдан сора Кавказны тинтуу бла кюрешген алимле кеп тюрлю илму ишле басмалагандыла. Аладан бирлери чабыуулукну Ичкерияны башчысы Шамиль Басаев кыураганды деген оюму айтадыла, башчалары ол кезиуде Нальчикни тийресинде бандит кыауумлагыа кыачаргыа онг берир ючюн башланганды атышыу дегендиле.

12 октябрьде уа кече право нызамны сакылаучула Нальчикни тийресинде бандитлеге кыауу операция бардырадыла. Чабыуул а ол кыауумгыа кытуулугыа болушур мурат бла кыураганды, деген оюм айтылады. «Аманлыкчы кыауумдан эсибизни белюп, алагыа кыачаргыа онг берирге кюрешгендиле», - деген эди ол кезиуде журналистлеге РФ-ни ич ишле министри Александр Чекалин.

Бандитлени

кыара ниетлери

Кюч структуралагыа белгили болганыча, 11 октябрьде Кенжени агыачында Шамиль Басаев

Шендююгу 18-20-жыллык жаш адамла 2005 жылда октябрьде Нальчикде болгын ишлени юслеринден жалаанда таматаланы сөзлеринден биле болурла. Насыпха, аланы асламы ол кюнледе республиканы ара шахарында баргын чачдыруулары, атышыулары кёрмөгөндиле. Мындан ары да ала мамыр, ырахматлы, айныгын республикада жашарларын тежейбиз.

2005 жылда 13-14 октябрьде кыолларына сауутла алып, жаш адамла Нальчикде кюч структуралагыа чабыуулук этгендиле. Ол кюнледе болгын шургулу затла шендю да унутулмагандыла, аны хатасы артада кеп заманны ичинде республикада мамырлыкыга, тынчлыкыга кыоркыу салып тургандыла.

Заман озгын эсе да, бюгонлюкде да тарыхчыла, экспертле ол бушуулу ишлени, бир элде, бир орамда жашагын, биргебизге окыгын, кыатыбызда айлангын жашла кыолларына сауутла алып, орамгыа нек чыкыгынларыны сылтауларын шарт тохташдыргандыла дерча туюлдою.

этилгенлери бла байлагандыла. Экимингичи жылланы аллында уа республикада бир ненча межгит жабылып, намазгыа жюрюген жашла тутулуп, ич ишле органлагыа келтирилгенлери белгиледи.

Алимлени билдирулери

2002 жылда КМР-ни Гуманитар тинтиулени алгынны башчысы Валерий Кажаров, жаннетли болсун, ауушханды, тинтиуле кыурап, аланы эселлерине кере жамауатда кыауыга ачылыргыа кыоркыу болганыны юсюнден доклад басмалаганды. Андан сора да исламовед Александр Малашенко 2004 жылда КМР-ге келип, бир кыауум жаш адам бла тубешгенди - артада аладан бирлери чабыуулукыа элтюрюгендиле.

Ол да республикада хал кыоркыуу болганын жазганды. Алай, жарсыугыа, алимлени айтханлары эсе алынмай, тийишли мадарла толтурулмай кыалгандыла.

Бюгонлюкде уа ислам кыуулукчула 2005 жылда болум динни жайылууна, муслийманлагыа кез кыарамгыа улуу хата салганын айтадыла. Иймам Абу Ханифа атлы ислам университетни ректору Чочайланы Шарафуддин бизни бла ушакыда айтханыча, ол конленден сора ата-аналаны кёбюсю сабийлери ючюн кыор-

кыуу, окыуыга жибермей кыойгандыла.

- 2005 жылда Нальчикте этилген чабыуулукыдан сора биз студентлерибизни 60 процентин тас этгенбиз. Угыай, аладан бири да ол кыужур ишлеге кыатышмаганды! Алай ата-аналары сабийлерин ислам билим алыргыа эркин этмей кыойгандыла.

Андан бери жылла озгандыла, алай жамауатда ол заманда туугын кыоркыу энтта жок этилмөгөндү. 2005 жылда Нальчикни орамларына кыолларына сауутла алып чыкыгынлары динни юсюнден ангылаулары жок эди. Исламны терен билген адам элге, шахаргыа, саулай жамауатха улуу байлыкды. Ол шариатны жоруклары, исламны энчиликлерин, анда терроризмге, экстремизмге жер болмаганын шарт юлгөледе ангылаталлыкды.

Ислам Аллахдан келген динди - ол алгын жамауатлагыа берилген эм иги жорукылары жыйышдырганды. Аны ючюн бир адам да аны терслерге, кирлендирирге эркин туюлдою, - деген эди ол бизни бла ушакыладан биринде.

Диннге

салыннган хата

Бу бушуулу ишле келтирген хатаны юсюнден КМР-ни Муслийманларыны Дин Управленисыны Аслан Гедгафов да кеп керге айтханды.

«Адамла динден кыоркыу башлагандыла. Ол кюннге дери Нальчикни ара межгитинде намазгыа келгенден толу болгын эсе, атышыудан сора уа бир тизгинни да толтуралмагынбыз», - дегенди ол.

Аны оюмуна кере, быллай ишле бир заманда да кыайтарылмаз ючюн, динни тюз жоруклары жаргыа, жаш адамла бла тубеширге, аланы сорууларына жууалла берирге керекди. «Мен аны вузлада студентле бла тубешуиледе да кереме. Бу иш система халда бардырылыргыа тийишлиди. Аллахны ахшылыгындан, бюгонлюкде уа хал тюзелгенге ушайды. Иймам Абу Ханифаны атын жюрюген ислам университетте жангы мекам берилгени да анга шагыатлык этеди», - дегенди ол бизни бла ушакыда.

Жууапха тартыу

Кыалай-алай болса да, эки кюнню ичинде баргын атышыу эмда андан сора энчи операцияны кезиунде 35 полициячы, 14 мамыр адам, чабыуулукыга кыатышханладан да 95 жаш элтюрюгендиле. Тюрлю-тюрлю шартлагыа кере, ол кезиуде жюзден аслам адам жаралы болгандыла.

Этинги жарасы, не бек ачытса да, бир кыауум конден сау боллукыду. Алай ол кюн республикада жашагынлары жюрюклерине салынган жара уа бюгон да ачыгынлай турады.

2005 жылда 15 декабрьде РФ-ни Баш прокуроруну ол кезиуде орунбасары Николай Шепель шахаргыа чабыуулгыа кыатышханларына ишекликде 40 адамгыа терслеу материалла ачыгынларын айтхан эди. Артада, тинтиуле

бардырылып, бу иш бла байламлы 60 адам тутулгандыла, уголовный жууапха 58 адам тартылганды. Ала сауутланган аманлыкчы кыауум кыурагынлары, жесирлени алгынлары, теракт хазырлагынлары эм башха ауур аманлыкыла этгенлери ючюн терсленгендиле.

Сюд жети жыл барганды. Анга деп Нальчикте энчи мекам окыуна ишленгенди. Прокурорну, ёкюллени, терсленгенлени, шагыатланы айтханларына тынгылап, битеу шартланы тинтип, экспертизала бардырып, суд кесини оюун чыгарганды. Анга кере, беш жаш жашауларыны ахырына дери тутулуп турлукыдула, башчаланы эркинликери тюрлю-тюрлю кезиуге сыйырылганды. Бюгонлюкде уа аладан бирлери эркин этилгендиле.

Сый бериле

Алай шендююгу кезиуде ол кыужур ишни сылтауларын излеп айланыр кереклиси да болмаз. Андан эсе арт жыллада тохташхан мамырлыкны, тынчлыкны, динлени келечилерини арларында келишиулукню андан ары сакылау, ёсюп келген телюлени бир бирге хурмет этиуно ниетлеринде юиретиу магыналыды.

13 октябрьде уа, арт жыллада кыурагын терге кере, борчларын толтургын заманда жоулугын полициячыла сагынылыккыдыла, аланы эсертмелерине гюлле салынырыкыдыла, ююрлери бла тубешуиле боллукыдула. Мындан ары ажымлы ёлгенлени тизгинлери кенгермесинле, Кыбарты-Малкыарда мамырлык бир заманда да бузулмасын, деп тилек этеригим келеди.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Къарындаш адабият

«ТЮЗ ЖАШАДЫМ, НАЗМУ
ЖАЗДЫМ, КЪУУАНЧ ЭТДИМ...»

Какушланы Аскербийни жашы Хусей 1950 жылда 30 ноябрде Къазахстанда тууганды. Жангы-Жөгетейде орта школну тауусханды. Аскер къуллукъну ётгенди. Ызы бла Къарачай-Черкес къырал педагогика институтну бошاپ, «Къарачай» газетде ишлеп башлаганды.

Бир кезиуде «Жамагъат» газетни редактору болганды. Андан арысында 2016 жылгъа дери «Къарачай» газетге башчылыкъ этип турганды. 2006 жылда, издание Битеурросей конкурсда хорлап, уллу ахча саугъага тийишли болганды. Республикалы журналист кон-

курслада редактор кеси да, газет да кеп кере биринчиге чыккъандыла.

Какушланы Хусей РФ-ни Жазычуларыны эм Журналистлерини союзларыны члениди. Публицистика, поэзия, проза болуп, аны беш китабы зарфха урулганды, чыгъармалары орус, ана тилдеде 30 жыйымдыкка, журналлада да басмалангандыла.

2005 жылда анга «КъЧР-ни сыйлы журналисти» деген ат аталганды. Бююн биз сизни аны арт заманда жазылган бир къауум назмусу бла шагърей этебиз.

Харип, инжилген адамны кёрсем,
Тошеме терслигим болгъанча
халгъа,
Тохтап, алайгъа садакъа берсем,
Жетмейд къаруум кёзюне
къараргъа.

Жашау къысха эсе да адамгъа,
Тюзлюк болса эди жерни юсюнде,
Тюбемез эдик бир факъырагъа,
Терслик да излемесек кесибизде.

ТЕНГИЗДЕ ЖАНГУР

Керекмиди тенгизге жангур?..
Ол бююн сормайын жауад.
Жаныма этгенча жаныу,
Элия булутда жанад.

Тенгизге къуолад жангур,
Аранда жауар орнуна.
Бир ишексиз, менме жангыз
Анга къыйналган бошуна.

Магъанасызлыкъ чексиз –
Къайда тюзлюк, къайда марда?!
Жангурдан толмайды тенгиз,
Рысхыдан тоймайды адам...

Керек тюлд тенгизге жангур
Алай а жауад ол, жауад...
Жаныма этгенча жаныу,
Элия да кёкде жана.

Къайдасыз, не болуп къалды сизге,
Сезим англытыучу сёзлерим?
Бойсунмай алгъынча энди меннге,
Чыпчыкъла кибик учасыз кери.

Шоркъа сууча агъыучу сёзлерим –
Керек болмагъан эски ачхала,
Мудахлыкъ сингген отлу сёзлерим –
Къуу чапракълача къачхы бачхада.

Назмула да къалай жаза эдим?
Сени бла селеше эдим къалай?
Башха дунядамы жашай эдим,
Жюрюй эдим бир башха адамлай?

Сен кёре эдим жашау дагъаным,
Жюрекге, сёзге да берген къанат,
Сенсиз дуняда къалмай магъана,
Къайры эсе да атлайма рахат.

Кёлге жетмейле айтхан сёзлерим,
Къандырмайла энди жюрегими...
Сынгар жылтырайла сезимлерим
Энтта теренинде кёзлерими.

Къач оноуну алгъанд къолгъа.
Сюйюмсюз хал...
Сыртла, къолла тынглашалла
салпыланып.

Къобан сууну жагъасында
жаланнгач тал
Сюеледи кеси жангыз,
сагъышланып.

Къарайма мен чапыракъсыз
бутакълагъа,
Мугур терек жюрегиме къайгы
салып:

Ушап къалгъан болурмамы
мен да анга,
Сезимледен, умутладан
жаланланып?

Мен анымы, кесимими
жазыкъсындым –
Ангылапмай къалдым мудах
сагъышымы.
Эслетмейин келген эсе энтта
къачым,
Сакълайым мен энди алда акъ
къышымы.

Сюйюмсюз хал. Къач оноуну
алгъанд къолгъа.
Аны ючюн нек болады
жюрегим аз?..
Бу талны да бош санайма мен
жазыкъгъа –
Анга энтта къышдан сора келликди жаз.

Этер зат бир кепдоу къысха жашауда.
Туугъанынг бла башланады къайгы:
Юйренесе жюрюрге, къашыкъ
тутаргъа.
Окъургъа, таныргъа кюнню эм айны.

Акъырын ёсесе. Барады заман
Адам сафында орун айырта,
Тюбий жолунда иги эм аман,
Хаман кюрешде, хаман дауурда.

Излей насыпны кёзбау дуняда,
Сюесе, кюесе, боласа ата.
«Къайда магъана?! Магъана
къайда?»
Деп соруулайса сора ахырда.

Нени да этдинг, кючюнюг салдынг
Кюрешге, урушха, барыргъа хорлап.
Сынгар заманынг бошалып къалды,
Башлагъынчы сен кертиден жашап.

Жюрегимде бир жылра зынгырдайла
Тангнга ушайма, тынгылай алагъа.
Сюймекликни юсюнден
шыбырдайла
Бир ауазла манга, бир ауазла.

Алай тынгылайма, сабий
тынгылагъанча,
Кечеги кёлча, сагъышла басып.
Кимни эсе да сюйюп тургъанча
Жашайма дайым, болгъанлай
тансыкъ.

Кетген кюнлеге, алда насыпхамы,
Жашаугамыд ол тансыкълыкъ
менде?

Учунуп къарайма кёкге мен хаман,
Къууанчлы чакъгъан жазгъы
тереклеге.

Дуняда болжаллы болгъан хар
зат да
Сагъайтханлай турад жюрегими,
Насыпсызланы, насыппыланы да
Къайгылы этед жазыу мени.

Мудахлыгъым а огъурлулукъданды,
Сюеме да бу жашауну, жерни...
Жырым да жарыкъ ма анданды,
Ура турса да мудахлыкъ жели.

Жашасам да бу дуняда алтмыш
беш жыл,
Жыймагъанма мен ырыскы,
тип-тереке,
Билмегенме харамлыкъ бла
тюшоре гыл,
Такмагъанма жалгъан сый да
кёкюрекге.

Тюз жашадым, назму жаздым,
къууанч этдим,
Жарлыма деп тыхсымайын,
тарыкъмайын,
Гитче юйюме патчах кибик, алай
кирдим,
Тоханада жашагъанга сукъланмайын.

Туудугъуму кёкге атдым, эркетете,
Зауукъ эте аны жарыкъ кюлк
юсюнден,
Арбазыма чыккъан сайын
эрттенликде,
«Шукур!» – дедим, жазыуума
кюйсюне, мен.

Алтмыш бешге ангыладым керти
адам,

Къоркъуу билмей,
жашагъанын азатлыкъда,
Аллайлалла – бу дунягъа
дагъан эм дам,
Керек кюнде эс тапдыргъан
жамагъатха.

Сукъланганма, бергенме сый
аллайлагъа,
Махтагъанма, башхалагъа
этип юлго,
Уллу кёллу болмагъанма
къарыусузгъа,
Сюймегенме супуланып сёлешуню.

Унутмадым жуугъуму, тенгими да,
Къайгырыргъа заман тапдым
къартха, жашха,
Атам-анам юйретгенча
жюрююм да,
Тамгъа тюшер зат этмедим чырт
намысха.

Нарт сёзледе халкъ акъылгъа
сейирсиндим,
Жол тюзете аладагъы фикир бла...
Ма анданды эм бай кибик
тюбегеним,
Алтмыш бешге бююн
жууукъ-тенгим бла.

ЖЁГЕТЕЙ

Битеу дуня Жөгетейди меннге:
Анда атам, анам, жюрек
тынчлыгъым,
Башха жашау да болмайын эсинде,
Анда ётгенди насыплы жашлыгъым

Дунягъа танытыр ючюн кесин,
Белгилик, махтау излеп айланган,
Нью-Йоркнун, не Парижни излесин,
Меннге Жөгетей кем тюлд аладан.

Муратым болмагъанд минг-минглеге
Жарыкъ жулдузча кёрюнюрге кёкде,
Андан эсе бек керекди меннге
Иги бла сагъынылсам Жөгетейде.

Анда терекни чауук этгени
Аз тюлд ургъандан дуня меннге
харс.

Эсинде болсам шам Жөгетейни,
Бу жерде болмазма ёмюрге да тас.

Суу араны ары жанында
Кюн батханындан кёз алалмай, мен
Сюелеме къумлу жагъада,
Жуунуп чыгъып Къара тенгизден.

Абхаз тауланы, ёзенлени
Ахшам къурумуну этеди мутхуз,
Эсге сала кетген кюнлени,
Чыгъады энтта биягъы жулдуз.

Анда, тенгиз бошалган чекде,
Кёсеу болады кюнню къыйыры,
Ёмюрледен келген адетде
Дуняны энтта кече сыйыра.

Кюн да, суу да – ёмюрлюк затла,
Мен а неме? – Бир ажаллы адам.
Башхалагъа къаллыкъла ала,
Башхала бере алагъа салам...

Бу сагъышымы къууад кери
Ыйнануу ажал келмезлигине,
Тауушу да чексиз тенгизни
Кёл бергенча эшитиле меннге.

Нек келгенбиз бу дунягъа –
сейирге?!
Жолоучуца ётергеми жашауда?
Не уа къайгы, туююш-уруш этерге,
Жерде юлюш алыр ючюн ашаудан?

Жолоучу не? Нюзюрюне учуна,
Барыр жерин белгилейди аллындан.
Ахыры уа – бара-бара жолунда,
Ташаады ёмюрлюкге къарамдан.

Келген эсек, сюймекликде жашар-
гъа
Келгенбиз биз – ма андады магъана
Сюймекликди чурум болгъан
илхамгъа,
Чакъыргъан да бизни къыйырысыз
жолгъа.

Сокъурча, сангырауча жашап кел-
генме
Эслемей, эшитмей мен кеп затланы:
Харам адамла бла шохлукъ
жюрютгенме
Билмей ишекликни, не
сакълыкъны.

Тели Жанибек баргъанча Чегемге,
Жашаугъа алай болурмамы келген?
Арсар болуп къарайма тегерегиме.
Не излеп келгеними унутуп мен.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИЯ

Муратлары – тыш къыраллада эришиулеге къатышыу

Сочиде «Формула 1» эришиулен чеклеринде Россейни Гран-приий бардырылганды. Аны «Королевские гонки» кесегин къурауға республиканы Автомобиль-мотоциклет спортдан федерациясыны келечилери да къатышхандыла.

автоспортну айнытуға себеплик этеди, - дегенди Заур Хежев.

Федерацияны башчысы **Байсыланы Темиржан** «Формула 1» Россейде биринчи кере болганында, анга къараучула болуп баргъанларын эсгергенди. «Андан къайтхан-

бардыргъанда жарарыкъды. Анда дайым хазырлыккъда турурға тийишлиди, ол а эс жыяргъа, къаллай болумда да терк мадар этерге юйретеди.

Кеслерини оюмларын маршалла да билдиргенди. Сёз ючюн, **Аслан Бетуганов**

Командабыз 12 адамдан къураылганды. Анга Атабийланы Шах, Байсыланы Темиржан, Аслан Беров, Аслан Бетуганов, Артур Бижев, Гузойланы Исмайыл, Жанкъазылану Рустам, Руслан Кодзоков, Къазақъланы Марат, Мурат Коков, Мирзабек Темиржанов, Хасан Пшеунов киргенди. Ала постланы маршалларыны къуллукъларын толтургъандыла, барысы да 2-чи категориялы судьяладыла. Ала бла Къабарты-Малкъарны Спорт министрствосунда тюбешу болганды. Аны министрни орунбасары **Заур Хежев** бардыргъанды.

Гран-прии бардыруға къошумчулугъун федерациябыз ючюнчю жылны этеди, ол а уллу жетишимди, быйыл командабызны саны да кёбейтилгенди. Бир ыйыкъны аллай даражалы эришиуну къурауға къатышыу ахшы сынамды, республикада да

дан сора кесибизге аны ёдюрюге къошулурға керекбиз деген борчну салгъанбыз. Алгъа анга ийнанмагъанла да болгъандыла, алай юч жыл мындан алгъа ары юч адамыбызны иялгъанбыз, бу жол а – 12.

Ол да салынган борчланы тынгылы толтура билгенибизни, усталыгъыбызны ачыкълагъаныбызны хайырындан болгъанды, бизге ышаныу уллуду. Башха жерледен маршалланы санын азайтхан эселе, бизден – кёбейтгенди», - дегенди.

Ол билдиргенге кере, маршалларыбыз техника комиссиягъа киргенди, машиналары техника жаны бла халларына къарагъандыла, алада чурумла болгъанларын бла къалгъанларын тинтгенди. Жыйгъан сынамыбызны юсюнден айтханда, дегенди Байсыланы Темиржан, ол регионда да эришиулен

тургъан жерде авария болгъанды. 7 минутну ичинде ала машинагъа къарагъандыла, битеу бузукълукъланы кетергенди. **Артур Бижев** а былтур комиссияда болгъанларын, быйыл а алагъа РЕНО-ну гаражларында ишлерге ышангъанларын билдиргенди.

Спортчула барысы да бу ишлерин любительледен-болельщикледен башлагъандыла. Бусагъатда ала 2-чи категориялы судьяладыла, энди муратлары - усталыкъларын ёсдюре, 1-чи категорияны алыргъады, тыш къыраллада эришиулен бардыруға къатышыргъады. Федерациягъа киргенлени саны ёсе баргъаны уа регионда автоспорт айныгъанына, анга сейир болгъанына шагъатлыкъ этеди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зулфия.
Сурат авторнуду.

ТУРНИР

Жашны умутландыргъан атламлары

Къарачай-Черкесни Теберди шахарында грек-рим тутушудан «Шуёхлукъну кубогу» деген регионла аралы ачыкъ турнир болгъанды. Анга Шимал Кавказны республикаларындан, Ставрополь бла Краснодар крайладан да 150-ге жууукъ жаш спортчу къатышханды.

Аланы араларында Элбрус районда олимпиадалы резервни Байзуллаланы Юсюп атлы спорт школуну сохтасы Малкъарланы Омар да болгъанды. Ол 2000-2001 жылда туугъанланы къауумунда эмда ауурлукълары 24 килограммгъа дери болгъанланы санында кюйюзге чыгып, ючюнчю жерни алгъанды. Бу аны биринчи жетишими туююлдо. Тырынаузда кёп болмай Сабанчыланы Расулгъа жораланып бардырылгъан битеуроссей турнирде Омар

экинчи болгъанды. Аны Хапаланы Аслан юйретеди.

Эсигизге салайыкъ, Тебердиде регионла аралы турнирни «Кючлю Россей» деген битеуроссей спорт къымылдану Шимал-Кавказ федерал

округда координатору Ёзденланы Марат къурагъанды. Эришиуледе баш судьялыкъны уа битеусоюз эмда халкъла аралы даражалы судья Малкъарланы Зейтун этгенди. **Анатолий ТЕМИРОВ.**

Юйретю

Бир киши да абынмазча

Черек районда терроризмге, дин экстремизмге, право бузукълукълагъа, коррупциягъа къажу кюреше, дин, аскер-патриот ниетледе юйретюге, саулыкълу жашауну бардыругъа, миллет адет-терелени эмда мамырыкъны бла келишиулюкню кючлендириуге бурулгъан ишле дайым да бардырылгъанлай турадыла.

Бу кюнледе да аллай бир жумуш тамамланганды.

гъа, саулай дунягъа да къаллай уллу къоркъуу салгъанлары, керти исламда адамны ёлтюр, анга аманлыкъ эт деген чакъырыула болмагъанлары, ол мамырыкъны эмда ахшылыкъны келтирген дин болгъаны эсгертилгенди.

Бююнлюкде окъуучуланы баш борчлары - тынгылы билим алып, аны жашауда тап хайырлана билиудю деп чертилгенди. Жаш адамланы аманлыкъладан, терс жолдан

Район администрацияны башчысыны орунбасары Улбашланы Сахадин, право низамны сакълануу органлада ишлегенле эмда дин башчыла бла бирге Бызынгыгъа бла Къара-Суугъа барып, жаш адамла бла тюбешу къурагъанды, деп билдиргенди бизге администрацияны пресс-службасындан.

Ушакъны кезиунде терроризм бла экстремизм къырал-

тыяр ючюн окъуу юйледе дайым да ушакълу бардыругъа, законладан хапар билдирип турурға кереклиси да айтылгъанды.

Окъуучула да ушакълу тири къатышхандыла, къонакълагъа кёп торлю соруула бергенди, терроризмге бла экстремизмге ала да къажу болгъанларын кёргозгенди.

ХОЛАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алгъанды.

Рейдле

Жорукъну бузгъанлагъа - тазир

Къабарты-Малкъар Республиканы Ветеринария управлениясыны келечилери жолпатруль службаны инспекторлары бла бирге рейдле бардыра туруучудула. Аланы кезиунде малчылыкъ продукцияны ташууда ветеринар-санитар жорукъларга бузукълукъ этгенлени ачыкълайдыла эм жууапха тартадыла.

Алай бла алгъаракъларда быллай жумушну чеклеринде тууар этни тийишли до-

кументлери болмай машина бла элтип баргъан экеулен тутулгъанды. Ведомствода айтханларына кере, быллай продукцияны къоркъуусуз-лугъуна эмда качественуна ишеклик туугъанды.

Аны себепли ол адамла КоАП-ны 10.8-чи статьясыны экинчи кесегине тийишлиликде административ жууапха тартылгъандыла. Энди алагъа тазир төлерге тюшерикди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Къабарты-Малкъар Республиканы Парламентини депутатлары, аны Аппаратында ишлегенле да КъМР-ни Парламентини ишин къурау, аны финансла бла жалчытыу жаны бла управлениясыны таматасыны орунбасары – бухгалтер эсеп эмда финансла бёлюмюню начальниги **ШАГИРОВА Тамара Мухамедовнагъа** анасы **АФАУНОВА Тося Хатувна** ёлгенине бушу этгенлерин билдиредиле эмда къыйгы сёз береди.

Бурунгу жорукта

НАЛАТ ТАШ

Жамаат жашаган жеринде аны жоругуна сыйынмай, кеслерин тап жорютмөгенге та-зир салып болгандыла. Бир-бирлени уа налат ташха окыуна байлагандыла.

Ол жолла бирге кышулган жерледе орна-тылганды. Кеси да уллу, ауур. Ёгюзле окыуна тарталмазча. Мюйюшюнде тешиги. Аны ичи бла сынжыр ётдюрюп, уручуланы, гудучула-ны, башха айыплы иш этгенлени анга байлагандыла.

Аллай хапар элде терк жайылганды. Ташха байлаганны кёрюге кепле келгендиле. Тагыылганнга урушхандыла, аман айтхандыла. Алай болмаз ючюн, адамла аман ишден кери тургандыла, кес-

лерин тап жорютюрге кюрөшгендиле.

Суратдагы да аллай ташладан бириди. Бурунгу элибиз бюгюнюкде чачылып турган

Эл-Журтдады. Озган заманланы эсертмелери-ча, төрт жол айырылган жерде.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

Портал

Шахарчыланы оюмларын тергеп

Нальчик шахар округну жер-жерли администрациясы «Активный гражданин» деген интернет-портал ачханды. Аны хайыры бла адамла шахарны жашауна кыатышырга, аны айныту-ну юсюнден оюмларын билдирирге боллукдула.

Порталга кирир ючюн «Госуслуги» сайтда регистрацияны ётерге, ызы бла андан golosnalchik.ru сайтха кёчерге

керекди. Сервисни мобил кышагы бла да хайырлангырга боллукду. Аны ючюн а смартфонга «Активный гражданин. Россия» деген программаны орнатырга тийишлиди.

Бу портал власть органланы бла жамауатны ышаныулук, арасында ангылаулук да болурча кыралганды.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Себеplik

Финансла жаны бла жарыкъландыргъан пунктла

Бизни республикада биринчи болуп Терк районну эки элинде – Хамидеде бла Урожайноезде – адамлагъа финансла жаны бла билим берген пунктла ачылгандыла. Энди элчилени Россейни Банкыны специалисттерине тийишли сорула берирге онглары боллукду, деп билдиргендиле финанс учрежденияны Кыбарты-Малкварда бёлюмюню пресс-службасындан.

Сагынылган пунктлада биринчи тобешиуле озган ыйыкыда ётгендиле. Жууук кезиуледе ала энтта да бардырыллыкдыла. «Бу амал бла элдеде жашаганлагъа финанс жумушланы юслеринден толу хапар берирге сюебиз. Бу иш ЮФО-да бла СКФО-да аз адам жашаган тийреде турганлагъа деп жарашдырыл-

ган проектни тамамлауу чеклеринде бардырылады. Мындан арысында быллай пунктланы санына дагыда кышууруна толу ышанабыз», - деп белгилегенди бёлюмюню башчысы Анатолий Тхамоков.

Банкда айтханларыча, соруулагъа жууапланы аны Бирикген службасына сёлешип алырга да боллукду. Аны номерлери уа ма быладыла: **8 (800) 300-30-00 (Россейден сёлешгенге хакъсызды); 300 (Билайн, Мегафон эмда МТС операторланы абонентлерине хакъсызды); 8 (499) 300-30-00 эмда 8 (8734) 55-02-82 (мобил операторну тарифлерине кёре тергеледи).**

УЛБАШЛАНЫ Мурат.

Пенсия фонд

Къырал жумушланы юйден чыкмай тамамлау

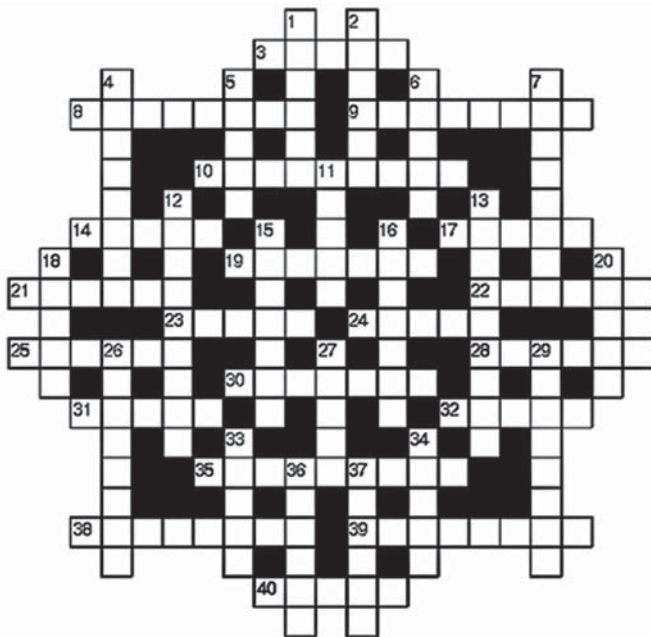
Жылдан-жылга Пенсия фондну электрон кабинети бла хайырланганланы саны ёсе барады. Аланы юслери бла организация тамамлаган жумушланы кёбюсюн юйден чыкмаганлай толтурургъа боллукду. Алай аны ючюн Къырал жумушланы сайтында эсепге тюшерге тийишлиди.

Фондну клиент службасында порталда регистрацияны ётерге, эсепге тюшгенизге шагъатлык этдирирге,

парольну жангыртырга болушурукдула. 2018 жылда республикада жашаган 15 621 адам Пенсия фондну ишчилерини себепликтери бла къырал жумушланы тамамлау порталда эсепге тюшгендиле, анда жазууларын жангыртырга болушукну да 1 445 инсан излегенди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

СЁЗБЕР

ЭНИНЕ: 3. Басма орган. 8. Аууздан от чыккан сарыук. 9. Таулу эл. 10. Улуу кылаулак алай да айтадыла. 14. Сюек ичинде татлы аш. 17. Къоншула. 19. Эрте кыумач согуучу. 21. Агъач орун. 22. Венгри автобус. 23. Терек. 24. Жазыучу кереги. 25. Къалпакны не башха жюн затны уллу этген зат. 28. Къумач. 30. Аллахха баш уруу. 31. Иги окымаганла алычу белгиле. 32. Барнаул шахар болган жер. 35. Кесине, ишине бийик багъа берген адам. 38. Тамыры ашарга жараган ханс. 39. Къанатлы. 40. Малкварлы.

ЁРСИНЕ: 1. Гара суу. 2. Алдан бол-

лукъа сагыш этиу. 4. Ала кыты болсала, кызы эрге барады. 5. Тана. 6. Хайырлангырга алынган жер. Ортакъ. 7. Жип юсюнде жыгылмай жюрюген адам. 11. Кырачайда уллу суу. 12. Чалгычыла. 13. Акылманла. 15. Намазны кесеге. 16. Гиче чалгыны алай ёнчелегендиле. 18. Кюн тиймеген жер. 20. Сорууну излеми. 26. Зугулбаш. 27. Этден этилген аш. 29. Бирден кенг кетиу. 33. Юйсюз, ишсиз, анда-мында айланган адам. 34. Кыргъак нартох ёзек. 36. Эрттеги аскер сауут. 37. Кыра терили адам.

ГАЗЕТНИ 119-чү НОМЕРИНДЕ БАСМАЛАНГАН СЁЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 6. Жазыучу. 8. Ыржы. 9. Мача. 11. Макъамла. 16. Жалын. 17. Урлукъ. 18. Кыракъум. 19. Оракъ. 24. Жууа. 26. Арарат. 28. Жакълау. 29. Ауул. 30. Толан. 31. Мюлк. 32. Асыу. 33. Тулу. 34. Баян. 35. Къойчу. 37. Шакалы. 38. Кыкылау. 39. Ышхара. 40. Зыка. 43. Кыала. 46. Барнаул. 48. Абери. 49. Кыуран. 50. Захират. 54. Шыкы. 55. Алан. 56. Кыаламан.

ЁРСИНЕ: 1. Ажым. 2. Азык. 3. Ууум. 4. Жума. 5. Архыз. 7. Очерк. 10. Тала. 12. Аламат. 13. Алам. 14. Лаудан. 15. Жукъу. 20. Раубазы. 21. Кыаланкыа. 22. Такыйкыа. 23. Алауан. 24. Жумушакъ. 25. Улукъол. 27. Тонуу. 28. Жалчы. 35. Кыадама. 36. Ушхула. 41. Кыбе. 42. Энци. 44. Азау. 45. Артык. 47. Туман. 50. Зыкы. 51. Халы. 52. Рама. 53. Тана.

Учредитель: Кыбарты-Малквар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор

АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редакторну орунбасары), ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат (баш редакторну орунбасары), ТОКЪЛУЛАНЫ Борис (жууаплы секретарь), ТРАМЛАНЫ Зухура, МУСУКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, УЛБАШЛАНЫ Мурат.

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмный - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркинликтерин кыруулау жаны бла Кыбарты-Малквар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди. Регистрация номер — ПИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа «КЪМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 33

Номерге графикге кёре 19.00 сагъатда кыол салынады. 20.00 сагъатда кыол салынганды.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРТЪАЛА:

Текуланы Хауа - дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия, Кучукланы Сафият - жууаплы секретарьны орунбасары; Акхубекланы Жаннета - (1,2,3,4, 9-чу бетле), Геляяланы Валентина - (10,11,12-чи бетле), - корректорла.

Тиражы 1459 экз. Заказ № 922 Багъасы 15 сомду.

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 5 электрон почтасы: elbor_50@mail.ru